

Agnieszka Kulig

Drama «online» jako sposób na aktywne poznawanie lektur w cyfrowym świecie

---

Postscriptum Polonistyczne nr 2(14), 219-230

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AGNIESZKA KULIG
Uniwersytet Jagielloński
Kraków

Drama *online* jako sposób na aktywne poznawanie lektur w cyfrowym świecie

Portale społecznościowe – kurs na edukację?

Podejmowanie aktywności na portalach społecznościowych – przynależnych do obszaru nowych mediów – jest charakterystyczne dla coraz większej liczby młodych ludzi. Budowanie sieciowych wspólnot, zogniskowanych wokół konkretnego portalu, już na stałe wrosło w krajobraz codziennego życia nastolatków, zarówno w Polsce, jak i za granicą.

W Stanach Zjednoczonych, ojczyźnie portali społecznościowych, statystyki dotyczące popularności tego typu miejsc w sieci są imponujące. 90% Amerykanów w wieku od 13 do 17 lat samookreśla się jako użytkowników mediów społecznościowych, z czego 3/4 badanych potwierdza swoją obecność na portalach o wspólnotowym charakterze. Najpopularniejszym miejscem zrzeszającym nastoletnią społeczność jest Facebook – posiadanie konta na tym portalu deklaruje 68% badanych, co pozostawia daleko w tyle inne strony o podobnej funkcji¹. Jedno z ostatnich miejsc w klasyfikacji najpopularniejszych portali społecznościowych zajmuje np. serwis Twitter – przeznaczony do mikroblogowania, czyli zamieszczania wpisów liczących maksymalnie 140 znaków.

---

¹ *Social Media, Social Life: How Teens View Their Digital Lives*, s. 9, <https://www.commonsensemedia.org/research/social-media-social-life-how-teens-view-their-digital-lives>, [dostęp 10.09.2014].

Skala zainteresowania Facebookiem w Polsce jest zbliżona do tej zza oceanu. W raporcie fundacji Orange *Kompetencje cyfrowe młodzieży w Polsce* czytamy:

Dla młodych internautów Facebook to swoiste cyfrowe podwórko, gdzie spotykają swoich przyjaciół, chwalą się zdjęciami, filmami, dzielą radościami i smutkami, umawiają na spotkania w rzeczywistości offline, czy pomagają w odrabianiu prac domowych. 88% nastolatków posiada konto na tym serwisie społecznościowym, a 62% deklaruje, że odwiedza tę stronę codziennie².

W oczach współczesnych uczniów Facebook jest miejscem służącym rozrywce i pełniącym funkcję platformy komunikacji. Naturalność (intuicyjność), cechująca korzystanie z sieci przez polską młodzież, nie uszła uwadze Jacka Ścibora, który określił ją mianem „krwioobieg informacji” (Ścibor 2013). Również coraz większa liczba nauczycieli aktywnie korzystających z komputera dostrzega korzyści z używania portali społecznościowych na lekcjach. Wirtualne działania skutkować mogą (wyniki podano w kolejności malejącej – A.K.): „wzrostem kreatywności i zainteresowania zajęciami okołolekcyjnymi, wzrostem zaufania do pedagoga jako użytkownika nowoczesnych kanałów komunikacji, zdecydowaną poprawą relacji z uczniami, lepszym przygotowaniem uczniów do lekcji oraz poprawą wyników w nauce” (Kalinowska 2012).

Warto więc zastanowić się, czy portale społecznościowe mogą funkcjonować jako przestrzeń, której świadomy i posiadający kompetencje cyfrowe nauczyciel nadaje edukacyjny charakter.

Prób odpowiedzi na tak postawione pytanie, pytanie o nowoczesne formy kształcenia polonistycznego, dostarczyć może praca z lekturą z wykorzystaniem dramy *online* – działań dramowych realizowanych w cyberprzestrzeni.

Drama *online* – od teatralnych desek do gry awatarów

Drama osadzona w środowisku cyfrowym (na portalach społecznościowych takich jak: Facebook, Twitter czy Edmodo), rozumiana jako metoda pracy ze szkolną lekturą, to stosunkowo nowe zjawisko, którego nie podda-

---

² *Kompetencje cyfrowe młodzieży w Polsce (podstawowe wyniki badania)*, s. 2, <http://www.fundacja.orange.pl/badania.html>, [dostęp 10.09.2014].

no jeszcze naukowej refleksji. Wystarczy powiedzieć, że na gruncie edukacji polonistycznej drama *online* – pojmowana przede wszystkim jako wejście w rolę bohaterów literackich za pośrednictwem sieci – zaistniała na początku 2013 roku.

Pomysł dramy realizowanej w przestrzeni cyfrowej, narodził się w głowie nauczyciela historii, Marcina Paksa, jako bezpośrednia reakcja na informacje zamieszczane na facebookowym profilu o nazwie *Facecje*³. *Facecje* to strona zawierająca zbiór obrazków, w humorystyczny, a nieraz i dosadny sposób, komentujących dokonania znanych postaci. Na profilu znajdujemy przewagę wpisów o tematyce historycznej, nie brak też jednak bohaterów pochodzących z innych tekstów kultury – literatury czy malarstwa.

Wieszczowie spierający się o znaczenie *Pana Tadeusza*, grono postaci z Sienkiewiczowskich nowel zachwalające wakacje na polskiej wsi, Parys organizujący ankietę w celu wyłonienia najpiękniejszej bogini, Dante dzielący się wrażeniami z wakacji z biurem podróży „Wergiliusz”, Romeo piszący SMS do Julię – to tylko niektóre z postaci, które zagościły na internetowej stronie. Konstytutywną częścią większości wpisów jest dialog toczony przez osoby w obrębie tego samego utworu (w przypadku bohaterów literackich) lub tej samej epoki (w przypadku postaci historycznych). Każdemu z bohaterów przypisano awatara, czyli zdjęcie reprezentujące daną osobę w cyberprzestrzeni.

Charakterystyczne dla *Facecji* jest to, że przy tworzeniu poszczególnych wpisów wykorzystywane są inne cyfrowe narzędzia, np. internetowe mapy z zaznaczoną trasą (prezent Ariadny dla Tezeusza, nawiązujący do mitologicznego kłębka nici) czy aplikacja prezentująca prognozę pogody, upublicznią na Krecie przez szykującego się do lotu Ikara.

Wątpliwości budzić może jedynie forma wpisów: momentami chaotyczna, zawierająca niekiedy wulgarne określenia. Nauczyciele, którzy chcieliby odwołać się do wspomnianej strony, mogą ją jednak wykorzystać jako przyczynek do dyskusji na temat netykiety i granic humoru w wirtualnym świecie.

Zanim przejdę do szczegółowych założeń i przykładowych realizacji dramy *online*, zasadnym wydaje się ukazanie podobieństwa łączącego nowoczesną technikę i dramę w tradycyjnym ujęciu. U źródeł dramy *online* leży wcielanie się w rolę, realizujące się w formie rozmowy czy wywiadu z bohaterem literackim, co jest zgodne z podstawowymi założeniami dramy. W typologii technik dramowych Anny Dziedzic wchodzenie w rolę rozumiane jest nie jako

---

³ <https://pl-pl.facebook.com/Facecje>, [dostęp 10.09.2014].

odegranie gotowego scenariusza, jest ona zawsze improwizowana i podlega procesowi nieustannego tworzenia. Uczeń wciela się w postać i przejmuje sposób myślenia bohatera, co pozwala mu lepiej zrozumieć tekst. Wchodząc w rolę bohatera literackiego, zna jego wady i zalety, musi jednak zmierzyć się z własnymi emocjami towarzyszącymi kreowaniu roli. Do tego niezbędne jest empatia i zrozumienie motywacji działania postaci literackiej (Szymik 2011, 46).

Tworzenie przez uczniów wypowiedzi tematycznych w internecie służy wielu celom. Oprócz stwarzania okazji do doskonalenia umiejętności językowych i własnej ekspresji dramie *online* przyświeca inny cel: powiększanie zasobów wiedzy przedmiotowej. Na gruncie edukacji polonistycznej drama *online* przybiera formę relacji z życia bohatera literackiego, owocującą większą motywacją do lektury lub utrwaleniem już zdobytych wiadomości. W edukacji historycznej stwarza natomiast szansę na opanowanie materiału dotyczącego danej epoki, postaci, wydarzenia lub procesu historycznego. Przywoływany już Paks włącza metodę dramy *online* do scenariusza lekcji zatytułowanego *Idea walk i sens powstań w XIX w.*, w którym uczniowie wcielają się w rolę osób związanych z tymi wydarzeniami.

W różnych ujęciach dramy *online* nauczyciele postulują rozpoczęcie działań – pomijając aspekt techniczny, czyli założenie konta na portalu społecznościowym – od uzupełnienia profilu postaci (Paks 2013a) lub stworzenia kilkudzaniowej autoprezentacji (Paks 2013b). Dane te powinny pozostawać w zgodzie ze źródłami historycznymi lub twórczym literackim oraz ogólnym klimatem epoki. Pozostali w centrum zainteresowania uczniów stawiają rozszyfrowywanie fikcyjnej tożsamości bohaterów lektur (Krywult 2014).

Jeśli zajęcia z wykorzystaniem koncepcji dramy *online* odbywają się w szkolnej pracowni informatycznej czy multimedialnej, wtedy – z racji ograniczeń sprzętowych – zaleca się, aby dokonanie wpisów prowadzone było w grupach. Jedynym mankamentem tworzenia wpisów np. przez całą klasę jest konieczność numerowania kolejnych „wcieleni” bohatera literackiego. Problem ten można rozwiązać jednak przez stosowanie liczb, zdrobnień, zgrubień, danych skróconych do samych inicjałów, zmianę kolejności zapisywania imion i nazwisk oraz innych oznaczeń. Warto także pamiętać o tym, aby po uprzednim utrwaleniu efektów pracy usunąć konta zawierające wpisy tworzone w imieniu bohatera, by zwolnić przestrzeń dla innych osób chcących pracować z lekturami tą metodą.

Dynamizm cechujący przebieg tradycyjnych działań dramowych w przypadku dramy *online* ma szansę zaistnieć dzięki całodobowemu dostępowi do

portalu i nieograniczonym możliwościami zapisywania uczuć postaci i zdarzeń będących jej udziałem. Dynamizm opiera się na interakcji użytkowników strony – poprzez możliwości wzajemnego komentowania i odnoszenia się do wypowiedzi uczniów przez pozostałą część klasy.

Realizacje dramy koncentrują się albo na swobodnej konwersacji literackich postaci na wybrane tematy (np. „Miłość w waszym życiu”; „Co uważasz za sukces?” [Zaród 2013, 212]), albo na próbach ustalenia ich tożsamości przez uczniów na podstawie opisu dostarczonego przez nauczyciela („Jestem ważny, ale nie najważniejszy. Groźny, ale nie najgroźniejszy. Mówię i warczę” – Maurgrim, *Lew, czarownica i stara szafa* – czy „Jestem niezwykłą kobietą, znam się na czarach i mam wpływ na zachowanie pewnej osoby. Lepiej mnie nie okłamuj” – Niebieska Wróżka, *Pinokio* [Krywult 2014, 25–26]). Praca z lekturą metodą dramy *online* zakłada więc dużą dowolność w samej formie wpisów: od pierwszoosobowych zapisków rodem z dziennika i udzielania odpowiedzi na konkretne pytania do nieskrepowanej rozmowy w młodzieżowym języku.

Osobiście najbardziej skłaniam się do stanowiska zajmowanego przez Agnieszkę Zielińską, która zaadaptowała tę metodę do pracy z *Weselem* Stanisława Wyspiańskiego. Po wcześniejszym zapoznaniu się z lekturą i zdobyciem ogólnego rozeznania w realiach utworu uczniowie podczas realizacji zadania posługują się wyłącznie tekstem dramatu lub jego parafrazą. Pomimo licznych barier odbiorczych między współczesnym czytelnikiem a dawniejszym dziełem praca tą metodą przynosi nadspodziewanie dobre efekty. Świadczy o tym m.in. fragment jednej z wypowiedzi, ułożonej przez uczniów w imieniu weselników (Jadwiga Mikołajczykówna – JM i Kazimierz Przerwa-Tetmajer – KP-T):

JM: I cóż się to rozchodzi, że pon tylo się spodziwa po mnie?

KP-T: Na prośbę i rozkaz Twój; żeś to dzisiaj panna młoda, jak jaśmi-ny... :))

JM: Jako, jo nie umiem nic; niby na moje zawołanie? (Zielińska 2013).

Motywacji do zapoznania się z treścią lektury dostarcza wprowadzenie do dramy *online* elementów grywalizacji – komponentu naddanego w stosunku do przebiegu tradycyjnej dramy. Zintensyfikowaniu zjawiska zdrowej rywalizacji i radości z pokonywania kolejnych wyzwań służyć może przyznawanie specjalnych odznak⁴, nagradzających uczniów za wykonywanie konkretnych

---

⁴ Odnaki mogą być przyznawane w następujących kategoriach: biograf, tropiciel, programista, faktograf, aktywista, batalista, order uśmiechu, aktor, dziennikarz, turysta i bibliotekarz.

działań i będących jednocześnie podstawą do oceny (Paks 2013c). Ta metoda zwiększania zaangażowania uczniów może być bardziej efektywna w przypadku pracy metodą dramy *online* nie na – komercyjnym i słynącym z restrykcyjnego przestrzegania prawdziwości danych – Facebooku, ale na edukacyjnym portalu Edmodo, posiadającym wbudowaną opcję kreatora wyróżnień. Paks proponuje także inne kryteria wynagradzania uczniów za ich intelektualną pracę. Oceniane mogą być np. liczba wpisów i częstotliwość ich publikacji, liczba „lajków” (znaków aprobaty w formie uniesionego kciuka – swoistej „waluty” na portalach społecznościowych) otrzymanych od innych użytkowników oraz poprawność językowa wypowiedzi (Paks 2013c).

Edmodo przez nauczycieli polonistów może być wykorzystywane również jako pomoc w organizacji całościowych powtórek przed egzaminem gimnazjalnym (Góra 2014).

Zaletą pracy z lekturą metodą dramy *online* jest także to, że plan działania z wykorzystaniem nowoczesnej techniki bardzo łatwo dostosować do konkretnego poziomu edukacyjnego czy możliwości danego zespołu klasowego. Dla przykładu: umieszczenie akcji *Wesela* w świecie wirtualnym odnosi się do szkoły ponadgimnazjalnej, natomiast lekcja zaproponowana przez Katarzynę Krywult (*Zgadnij kto to?*) przeznaczona jest dla uczniów szkoły podstawowej i służy utrwaleniu wiadomości przed egzaminem szóstoklasisty.

Cezary Baryka „ćwierka” na Twitterze – nowomediałna praca ze szkolną lekturą (refleksje własne)

Ćwiczenie, polegające na pracy ze szkolną lekturą za pośrednictwem nowych mediów według zaprojektowanych przez mnie wskazówek, zostało przeprowadzone przez mgr Iwonę Kołodziejek w jednym z krakowskich liceów. Podzieleni na sześć grup uczniowie mieli za zadanie wejść w rolę Cezarego Baryki i zrelacjonować wydarzenia ukazane w *Przedmówieniu* z jego perspektywy, wykorzystując portal do mikroblogowania o nazwie Twitter.

Licealiści, po uprzednim zapoznaniu się z założeniami dramy *online*, uzupełniali profil młodzieńca z Baku i rozpoczynali prowadzenie zapisków w internetowym dzienniku, mając 140 znaków na opisanie zdarzeń, w których brał udział Cezary. *Tweety* mogły także przybierać formę komentarzy do aktualnego stanu ducha bohatera.

Instrukcja została przekazana uczniom w następującym kształcie:

- Na początku wypełnij profil postaci, w którą się wcielasz, oraz uzupełnij jej zdjęcie profilowe.
- Rozplanuj swoją pracę w taki sposób, aby przedstawić kolejne wydarzenia z życia Cezarego Baryki. Zadbaj o chronologię! W razie wątpliwości odwołaj się do literatury przedmiotu.
- Postaraj się, aby jeden *tweet* (część składowa twojego projektu) był zamkniętą całością.
- Jeden *tweet* to jedynie lub aż 140 znaków w zależności od tego, w jaki sposób je wykorzystasz. Zapisuj swoje myśli w sposób skrótowy, skup się na konkretach. Cytuj najbardziej reprezentatywne i pasujące fragmenty powieści.
- Materiały wizualne (np. zdjęcia czy filmiki) dodane do wpisów sprawia, że twoje zapiski będą pełniejsze! Jeśli to możliwe, podczas ilustrowania postów skorzystaj z materiałów dostępnych na wolnej licencji⁵.

Praca z lekturą w wykonaniu licealistów miała miejsce na przestrzeni kilku–kilkunastu dni. Rozpiętość czasowa umieszczania notek na portalu wynosiła od 5 do 17 dni, natomiast liczba wpisów wahała się od 8 aż do 37 *tweetów*. Nieliczni uczniowie przyjęli zasadę codziennego dodawania wpisów, większość publikowała niewielkie objętościowo komentarze w kilku seriach.

Realizacja dramy *online* miała miejsce w domach licealistów. Można przypuszczać, że wejście w rolę w zaciszu domowym sprawdziło się w przypadku osób nieśmiałych, które mogłyby mieć trudności z ekspresyjną kreacją na forum klasy. Dzięki temu, że działania dramowe zostały przeniesione do cyberprzestrzeni, wpisy mogły być tworzone niemal mimochodem, podczas codziennego korzystania uczniów z sieci. Całodobowy dostęp do portalu zaowocował także przedłużonym czasem kontaktu z lekturą.

Analiza wykonanych prac nasunęła kilka istotnych wniosków.

Wszyscy wykonujący zadanie uczniowie opowiadali losy Cezarego Baryki w sposób chronologiczny, zgodny z materiałem powieściową. *Tweety* poświęcone konkretnym zdarzeniom w pełni pokrywały się z wydarzeniami opisanymi w utworze Stefana Żeromskiego. Na podstawie uczniowskich zapisków można wyodrębnić trzy obszary tematyczne, do których odwoływano się najczęściej: wybuch rewolucji w Baku, podróż do Polski oraz wydarzenia w Nawłoci. Podobne wnioski przynosi spojrzenie na informacje zamieszczone w profilu Baryki („wizytówce” postaci na portalu społecznościowym),

---

⁵ O dramie *online* z wykorzystaniem portalu Twitter pisałam także w: Kulig 2014, w druku.

gdzie uczniowie publikowali konkretne lokalizacje: „Baku/Charków/Warszawa/Nawłóć”, „Urodzony w Baku” czy „Cezary Czarus Baryka Baku”. W profilu głównego bohatera *Przedwiośnia* licealiści umieszczali także informacje mówiące o jego światopoglądzie („Cezary Komunista” czy „Poszukiwacz szklanych domów”).

W przypadku bohaterów literackich jedynymi możliwościami przywołania ich wizerunków są dzieła malarskie lub – jeśli utwór został zekranizowany – przedstawienia filmowe. Tendencja ta znalazła także swoje odbicie w pracach wykonywanych przez licealistów na podstawie *Przedwiośnia*, gdzie część wpisów autorstwa „Cezarego Baryki” firmowana była twarzą Mateusza Damięckiego, odtwórcy roli w filmie Andrzeja Wajdy. Był to wybór połowy grup.

Na potrzeby artykułu wyróżniono kilka wydarzeń, które zdominowały uczniowskie prace. Kluczowymi momentami *Przedwiośnia*, dostrzeżonymi i wykorzystanymi przez uczniów podczas wchodzenia w rolę, były: rewolucja w Baku, grzebanie ciała młodej dziewczyny i śmierć matki Cezarego, zderzenie idei szklanych domów z rzeczywistością oraz pobyt w Nawłoci. Wspomniane wydarzenia zostały ocenione jako te, które wywarły największy wpływ na Cezarego Barykę i zdeterminowały jego losy. Warto zwrócić uwagę na różnorodność punktów widzenia, objawiających się w odmiennym interpretowaniu tych samych fragmentów powieści:

Licealiści w przeważającej większości trafnie odczytywali emocje młodego Baryki, choć ich refleksje przybierały bardzo skróconą formę. Opisy emocji równoważył opis zdarzeń. O emocjonalnym charakterze wpisów świadczyła natomiast dominacja czasowników w 1. osobie liczby pojedynczej oraz obecność wielokropków, wykrzykników i pytań retorycznych oraz wyrazów ekspresywnych.

Znakiem czasów, ale i naturalną konsekwencją korzystania z mediów społecznościowych, które kładą nacisk na ekonomię wpisów, było stosowanie elementów internetowego języka – emotikonów (w tabeli adekwatne przykłady zaznaczono pogrubieniem). Pobyt Cezarego w Nawłoci był przez uczniów opatrywany graficznym komentarzem w formie serca, odsyłającym do tematyki miłosnej. Śmierć matki i ojca głównego bohatera niezwykle często kwitowana była postawieniem internetowego znicza, umieszczanego zazwyczaj na forach dyskusyjnych w ramach wyrażania współczucia i zapewniania o pamięci o zmarłym.

Istotne jest również to, że wśród elementów dookreślających sylwetkę Cezarego Baryki znalazły się tzw. hashtagi (hasztagi), czyli znaczniki, którymi wzbogacane są wpisy na portalach społecznościowych. Internetowe etykiety

rozpoczynają się do symbolu #, który w założeniu ma poprzedzać ważne słowa lub wyrażenia. W uczniowskich realizacjach hasztagi występowały najczęściej w funkcji określania stanów emocjonalnych („szczęście”, „rozpacz”, „nostalgia”, „smutek”, „ból”, „nadzieja”, „fascynacja”), ale za ich pomocą zarysowywano także inne pola znaczeniowe, odpowiadające wycinkom fabuły: „droga”, „pociąg”, „jazda”, „wojna”, „Ojczyzna”, „Polska”. W tabeli z przykładowymi wypowiedziami uczniów zaznaczono je za pomocą podkreśleń.

Wydarzenia w Baku	Grzebanie ciała młodej dziewczyny	Śmierć matki	Zderzenie idei szklanych domów z rzeczywistością	Pobyt w Nawłoci
Moja matka chyba kryje mnie przed ojcem... Gdyby on wiedział co ja wyprawiam... Ale po to są pieniądze, żeby się bawić! <u>#zabawa</u> <u>#pełniażycia</u>	Widzę piękną młodą kobietę... Nie żyje. Wojna jest okrutna, cierpią niewinni ludzie.	Nie mogę w to uwierzyć! Zostałem sam... Moja matka nie żyje... Świat jest zły, ludzie są źli <u>#smuteczek</u>	Jedziemy już tak kilka godzin, tata w końcu powiedział dlaczego jedziemy do Polski. Podobno znajdują się tam jakieś szklane domy.	X
Byłem w porcie z Matką. Spotkaliśmy pewną grupę nędzarek. Okazało się że wśród tej grupy była księżna Szczerbatow-Mamajew. Czy to przypadek?	Sprzątam trupy na ulice... Inaczej wyobrażałem sobie swoje życie. Widziałem dzisiaj martwą dziewczynę. Była tak bardzo piękna...	Co ja zrobiłem ;(Byłem zbyt surowy dla mojej kochającej matki... Teraz jest już za późno na przeprosiny, ciężko będzie mi z tym żyć...	Gdzie są szklane domy o których opowiadał ojciec? Na razie widzę tylko brudne, zaniebane domy!!!	Hipolit zafundował mi wspaniałą frak do pomocy przy pikniku. Podczas przymerzania go zauważyłem Karolinę i pocałowałem ją kilka razy, ahh)
Ja się tam nie mam zamiaru nigdzie ruszać, poza tym i wiele lepiej mi się rozmawia po rosyjsku.	Ohydna praca przy zwłokach... dobrze, że już się przyzwyczaiłem do smrodu... Ta dziewczyna nie zasłużyła na śmierć...	Moja Matka... pojmali ją... zakatowali... Ona... nie żyje... Tak bardzo mi jej brakuje. Zostałem sam <u>#nostalgia</u>	X	Całkiem dobrym jestem żołnierzem xdd poznałem kilku nowych ludzi w tym Hipolita który zaprosił mnie na swoją posiadłość :) <u>#koniec wojny</u>

Księżna i książniczki Szczerbatow-Mamajew złapane u nas w domu. Coś czuje, że z mamą nie będzie za ciekawie...	Zobaczyłem dziś w pracy piękną kobietę, chciałem zaprosić ją na randkę. Ale musiałem pogrzebać jej ciało :(	Mamo będziesz na zawsze w moim sercu! (*)	Przekroczyliśmy granice polskie... Gdzie są twoje szklane domy Ojczyzny?? <u>#bloto #ruina</u> <u>#bieda #zawiedzenie</u>	X
X	X	No i się stało, mama zmarła (*)	Dojechałem do Polski. Szklanych domów jak nie było tak nie ma... <u>#Polska #Ojczyzna #MójKraj</u>	Tylko Ty w mojej głowie, inne mogą dla mnie przestać istnieć – Laura.
X	X	X	SZKLANE DOMY to kit!	Poznałem fajną laskę, troszkę starszą ode mnie, a zwie się Laura. Podróż z nią to istny raj na ziemi. Oby więcej takich spotkań.

W stosowaniu emotikonów i hasztagów – świadczącym przecież o znajomości specyfiki nowych mediów – tkwi niebezpieczeństwo ryzyka splycenia przekazu, niepełnego wejścia w rolę literackiego bohatera i wyrażenia emocji, czyli tego, co stanowi sens dramy. Z drugiej jednak strony, ograniczenie miejsca sprzyja nauce precyzyjnego wyrażania się oraz streszczania. Są to umiejętności, których kształcenie bywa w polskich szkołach zaniedbywane.

Przedwiosnie, które z powodu archaicznego języka i ukazania odmiennych realiów przestaje być czytelne dla współczesnej młodzieży, dzięki pracy metodą dramy *online* uległo uwspółcześnieniu. Licealiści podczas realizacji zadania wykorzystywali elementy przynależne do obszaru popkultury. Było to szczególnie widoczne w odnośnikach muzycznych publikowanych jako załącznik do wpisów oraz memach (grafikach rozprzestrzeniających się za pomocą sieci społecznościowych), pełniących rolę uszczegółowienia sytuacji literackiego bohatera.

Różnorodność zadań wchodzących w skład dramy *online* służy przede wszystkim kształceniu kompetencji lekturowych. Poprzez wykorzystanie na-

rzędzi internetowych, dzięki którym snucie opowieści z perspektywy bohatera literackiego jest bardziej interesujące, uczniowie doskonałą również kompetencje cyfrowe. Podobnie jak w dramie tradycyjnej, w której uczniowska ekspresja wyzwana jest z towarzyszeniem rekwizytów i w odpowiednio zaaranżowanej przestrzeni oraz za pomocą działań twórczych (przekładu intersemiotycznego, tworzenia plakatów, wizerunków postaci czy map), w dramie *online* dzięki narzędziom internetowym profile bohaterów lektur mogą zostać wzbogacone o takie obiekty, jak: głogi (internetowe plakaty), prezentacje, komiksy, infografiki, materiały audio i wideo, puzzle, krzyżówki oraz mapy myśli. Uatrakcyjnienie procesu nauczania przez dużą liczbę aktywności pełni ponadto funkcję motywującą i sprzyja zapamiętywaniu.

Uczniowie pracujący metodą dramy *online* mogą wcielać się w postać już nie tylko za pośrednictwem ułożenia ciała, gestów czy mimiki, ale także poprzez kreowanie interaktywnych materiałów wizualnych, dostępnych również po zakończeniu zadania i ułatwiających późniejszą ewaluację.

Literatura

- Góra M., 2014, *Przedegzaminacyjne Edmodo*, <http://belferkawsieci.blogspot.com/2014/03/juz-za-nieco-ponad-miesiac-uczniowie-3.html>, [dostęp 10.09.2014].
- Kalinowska S., 2012, *Media społecznościowe coraz popularniejsze w szkole*, <http://www.edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/2068-media-spolecznosciowe-coraz-popularniejsze-w-szkole>, [dostęp 10.09.2014].
- Kompetencje cyfrowe młodzieży w Polsce (podstawowe wyniki badania)*, 2013, <http://www.fundacja.orange.pl/badania.html>, [dostęp 10.09.2014].
- Krywult K., 2014, *Lektury? Lubię to!*, w: „IT w Edukacji”, nr 1.
- Kulig A., 2014, *Nowe spojrzenie na biografie pisarzy i poetów – edukacyjne możliwości narzędzi internetowych*, w: Biedrzycki K., Janus-Sitarz A., Przybylska R. i inni, red., *Polonistyka dziś – kształcenie dla jutra*, Kraków, w druku.
- Paks M., 2013a, *Drama na Facebook'u*, <https://superbelfrzy.wordpress.com/2013/02/24/lekcja-na-facebooku>, [dostęp 10.09.2014].
- Paks M., 2013b, *Drama Online, czyli metody symulacji w Sieci*, w: „IT w Edukacji”, <http://www.itwedykacji.pl/wydania/pazdziernik---grudzien-2013/art,409,drama-online-czyli-metody-symulacji-w-sieci.html>, [dostęp 10.09.2014].
- Paks M., 2013c, *Lekcja już nie na Facebooku*, <http://www.edunews.pl/narzedzia-i-projekty/narzedzia-edukacyjne/2239-lekcja-juz-nie-na-facebooku>, [dostęp 10.09.2014].
- Social Media, Social Life: How Teens View Their Digital Lives*, 2012, <https://www.commonsensemedia.org/research/social-media-social-life-how-teens-view-their-digital-lives>, [dostęp 10.09.2014].
- Szymik E., 2011, *Drama w nauczaniu języka polskiego*, Kraków.
- Ścibor J., 2013, *Nowe wyzwania dla IT w szkole*, <http://www.edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/2268-nowe-wyzwania-dla-it-w-szkole>, [dostęp 10.09.2014].

Zaród M., 2013, *I Ty możesz zostać Wołodyjowskim – drama online*, w: Wieczorek-Tomaszewska M., red., *Dydaktyka cyfrowa epoki smartfona. Analiza cyfrowych aspektów dydaktyki gimnazjum i szkoły średniej*, <http://www ldc.edu.pl/phocadownload/Dydaktyka-cyfrowa-epoki-smartfona.pdf>, [dostęp 10.09.2014].

Zielińska A., 2014, *Wesele na fejsie*, <http://www.edunews.pl/nowoczesna-edukacja/ict-w-edukacji/2527-wesele-na-fejsie>, [dostęp 10.09.2014].

Netografia

<https://pl-pl.facebook.com/Facecje>, [dostęp 10.09.2014].

On-line drama as a possibility to actively discover works of literature in the digital world

The article describes the possibilities of using social networking in education with an example of on-line drama (drama-like activities led in digital space). The theoretical assumptions of this method are described in the article as well as some examples of its practical realization. The conclusions drawn from scientific literature are enriched with personal reflections (based on the experience gained while working on *Przedwiośnie* by Stefan Żeromski).

Keywords: drama, social networking, obligatory reading